

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"א, 2021
מספר השאלון: 011241
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון — הבנה והבעה — 50 נקודות
חלק שני — לשון — 50 נקודות
פרק א: שם המספר
פרק ב: תחביר / פרק ג: מערכת הצורות — יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.
שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
נספחים: נספח 1 — טקסטים; נספח 2 — דף עזר לנבחן.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק ראשון – הבנה והבעה

שאלה 1

בילדות החברה מתייחסת לשגיאות של הילד באהדה: מגיבים עליהן בחיובים ובחיזוקים, ואלה מעודדים אותו להמשיך ולנסות גם אם ישגה שוב. אחרי החיזוקים אומרים לו את המילה או את המשפט באופן הנכון, וכך הוא לומד משגיאותיו ומתקן אותן. לעומת זאת, בבגרות היחס לשגיאות שונה לחלוטין: מפסיקים להתפעל מהן, מותחים ביקורת ואף "מענישים" על הטעויות – פוסלים פתרון, מורידים ציון, מלגלים ומקניטים. יחס כזה מדכא את הרצון לנסות, מעמיס מטען רגשי שלילי ומונע השתתפות בדיון, ולכן היכולת ללמוד מן הטעויות נפגעת: התלמיד מעדיף לשמור את מחשבותיו לעצמו כדי שלא להיפגע.

שאלה 2

א. הטענה המרכזית: רובנו מתקשים מאוד ללמוד מכישלונות – הכישלון אינו מקדם למידה אלא דווקא מונע אותה.

ב. בכל זאת

שאלה 3

סביר להניח שגלי וינרב הייתה תומכת בדרך המוצעת בטקסט 3. בטקסט 3 מוצע ללמד את התלמידים על הכישלונות ועל הקשיים של אנשים מפורסמים ומעוררי השראה, כלומר ללמוד מכישלונות של אחרים. וינרב טוענת שקשה ללמוד מכישלון שלנו משום שאנחנו עסוקים בהגנה על האגו, אבל מכישלונות של אחרים אפשר ללמוד, כי הם אינם פוגעים באגו שלנו. הוכחה מטקסט 2: "בניסויים שנערכו נראה כי אנשים כן הצליחו ללמוד מצפייה בכישלון של אדם אחר" (פסקה ז); וגם: "כשאנחנו שומעים על כישלונות של אחרים אנחנו לא עסוקים בהגנה על האגו שלנו, ולכן גם אין סכנה שנתייאש מהתחום כולו" (פסקה ח).

שאלה 4

א. הטענה הרווחת היא שרק בעלי כישרון מצליחים – כלומר שהכישרון חשוב להצלחה יותר מן המאמץ, ולכן כישלון וקושי מוכיחים שאין לאדם מספיק כישרון.

ב. (2)

שאלה 5 – סקירה לדוגמה

כישלון כהזדמנות: הקשיים בלמידה מכישלונות והדרכים להתגבר עליהם
רבים מאמינים שכישלון הוא חלק בלתי נפרד מכל תהליך למידה, אולם בפועל קשה מאוד ללמוד ממנו. סקירה זו מציגה את הקשיים הכרוכים בלמידה מכישלונות ואת הדרכים שבהן אפשר בכל זאת ללמוד מהם.

הקושי הראשון נוגע ליחס של הסביבה לטעויות. בילדות טעויות זוכות לחיוך ולעידוד, אך בגיל מבוגר יותר הן גוררות ביקורת, הורדת ציון ולגלוג, ואלה מדכאים את הרצון לנסות (קליימן צופן, 2016). קושי נוסף הוא הפגיעה באגו: הכישלון תופס את כל תשומת הלב שלנו, ובמקום ללמוד ממנו אנו עסוקים בהגנה על הדימוי העצמי, ולעיתים אף נוטשים את התחום כולו (וינרב, 2019). זאת ועוד, תלמידים רבים סבורים שההצלחה תלויה בעיקר בכישרון, ולכן הם רואים בכל כישלון הוכחה לכך שאין להם כישרון, ומפסיקים להתאמץ (שמש, 2017). עם זאת, יש דרכים להתמודד עם הקשיים האלה. ראשית, חשוב ליצור אווירה תומכת: לקיים בכיתה תהליך רפלקטיבי בסבלנות ובעידוד, ולנסח ביקורת כך שתשלב מסרים חיוביים (קליימן צופן, 2016; וינרב, 2019). שנית, אפשר ללמוד מכישלונות של אחרים, שכן הם אינם מאיימים על האגו שלנו, כפי שקורה ב"ערבי כישלונות" (וינרב, 2019). דרך זו באה לידי ביטוי גם בלמידה על הקשיים והכישלונות של אנשים מעוררי השראה, המגבירה את המוטיבציה של התלמידים ואת אמונתם ביכולתם (שמש, 2017). לסיכום, למידה מכישלונות אינה מובנת מאליה, אך יחס סובלני לטעויות והיחשפות לכישלונות של אחרים יכולים להפוך את הכישלון למנוף להצלחה.

ביבליוגרפיה

וינרב, ג' (2019). באנו לבאס: למה רובנו מתקשים ללמוד מכישלונות? גלובס. אוחר מהאתר globes.co.il.
קליימן צופן, ח' (2016). למידה מטעויות: על הזכות והחובה לשגות. הגיע זמן חינוך. אוחר מהאתר edunow.org.il.
שמש, א"ב (2017). למה חשוב ללמד על כישלונותיהם של אנשים מעוררי השראה? הגיע זמן חינוך. אוחר מהאתר edunow.org.il.

חלק שני — לשון

שאלה 6

1. יותר מחמישים ואחד מיליון
2. את חמש העובדות
3. בעשרים ושניים פרסים
4. הנשיא השישה עשר
5. בשנת אלף שמונה מאות שישים ואחת
6. פי שניים
7. בן אחת עשרה
8. חמשת אלפים מאה עשרים ושישה ניסיונות
9. במאתיים חמישים ושלוש ערים
10. בשלושה במאי

שאלה 7

- א. (1) משפט מורכב
(2) משפט איחוי (משפט מאוחד)
(3) משפט פשוט
- ב. (1) [כשהיה בני הבכור בן שלוש], פסוקית זמן הוא נהג לקרוא לדובי שלו "בודי".
(2) [עם השנים הפעוט גדל], איבר א [והטעויות המקסימות האלה נכחדות בהדרגה]. איבר ב
- ג. שלו – לוואי
עם השנים – תיאור (זמן)
מן הטעויות – מושא

שאלה 8

- א. (1) מניסויים שנערכו עולה [כי אנשים הצליחו ללמוד מצפייה בכישלון של אדם אחר]. פסוקית נושא
(2) "ערבי כישלונות" מאפשרים למידה מכישלונות [כי במהלכם אנו לא עסוקים בהגנה על האגו]. פסוקית סיבה
- ב. • [אף על פי שאנו חיים בתרבות [שמקדשת את המצוינות], פסוקית ויתור (ובתוכה [שמקדשת את המצוינות] – פסוקית לוואי) אנו שוכחים [שהדרך למצוינות רצופה למידה מטעויות]. פסוקית מושא
• (1) התרבות מקדשת את המצוינות.
(2) הדרך למצוינות רצופה למידה מטעויות.

שאלה 9

- א. • משפט פשוט
• מנהלים – נושא; על הכישלונות – מושא
• ההסגר: לכאורה
• תפקידו: להביע את עמדת הכותבת – להטיל ספק בתוכן הדברים (ספק אם המנהלים באמת מספרים בגילוי לב).
- ב. • כישלון הוא (אוגד) מעקף. הוא (נושא) אינו רחוב ללא מוצא.
• כישלון (הוא) אינו רחוב ללא מוצא אלא מעקף.
• כל ההצלחות בחיים הן (רק) כישלונות שהוחמצו.

שאלה 10

- א. • הנשואים: (1) יכולה לטרפד; (2) כישלון (חרוץ) ["היה" – אוגד]; (3) עולים בקנה אחד; (4) הולכת ומתחזקת; (5) הולכת ורצה.
- נשוא מורחב: משפטים (1), (3), (4).
- במשפט (4) "הולכת" מציינת התקדמות הדרגתית / התמשכות של תהליך (האמונה מתחזקת בהדרגה), ואילו במשפט (5) "הולכת" מציינת הליכה ממשית – צעידה פיזית.
- ב. (1) בסמסטר הראשון נכשלתי בבחינה.
- (2) למדתי מן הטעויות שלי בבחינה הראשונה.
- (3) בסמסטר האחרון של השנה ניגשתי שוב לבחינה.
- (4) הצלחתי בבחינה. (הצלחתי בה).

שאלה 11

- א. **גם אם** (אף ש / אפילו אם) ממש תתאמצו, תתקשו לחשוב על אנשים שנהנים להיכשל, **משום ש** (מפני ש / מכיוון ש / כי) בחברה ההישגית והתחרותית שלנו אנו מכוונים להצלחה ו (וגם / ואף) לסלידה מכישלון. משחר ילדותנו מחנכים אותנו לראות בחוסר הצלחה או באי־עמידה ביעדים תוצאה של פגם בהתנהלותנו או באישיות שלנו. **עם זאת** (אולם / אבל / אך / אף על פי כן / לעומת זאת), **אם** תשאלו יועצים ארגוניים ופסיכולוגים, הם יאמרו לכם שכישלון הוא כוח מניע מן החזקים שבנמצא.
- ב. • בשיחות המשוב בין המנהל לעובדיו, הנערכות כיום בכל מקום עבודה, בודקים את העמידה של העובדים ביעדים.
- (אפשר גם: בשיחות המשוב בין המנהל לעובדיו שנערכות כיום בכל מקום עבודה, בודקים את העמידה של העובדים ביעדים. / שיחות משוב בין המנהל לעובדיו נערכות כיום בכל מקום עבודה, ובהן בודקים את העמידה של העובדים ביעדים.)
- אף על פי ששיחות המשוב הן צפויות ומתנהלות במועדים קבועים, חלק ניכר מן העובדים מגיעים אליהן בתחושה של "פרפרים בבטן", לכן חשוב לקיים אותן באווירה נינוחה שתאפשר קשב ולמידה של העובד. (אפשר גם: שיחות המשוב הן צפויות ומתנהלות במועדים קבועים, אך חלק ניכר מן העובדים מגיעים אליהן בתחושה של "פרפרים בבטן", ולכן חשוב לקיים אותן באווירה נינוחה שתאפשר קשב ולמידה של העובד.)

שאלה 12

הפועל	השורש	הבניין
מִאֲפָשָׁרַת	א-פ-ש-ר	פיעל
הוֹרֵד	י-ו-ר-ד	הופעל (הִפְעֵל)
טָעָתָה	ט-ע-י-ה	קל (פָּעַל)
מִדְבָּאֵת	ד-כ-א	פיעל
נָבֹךְ	ב-ו-ך	נפעל
הוֹרְתָה	י-ו-ר-י-ה	הפעיל
מְשַׁתֵּלִם	ש-ל-ם	התפעל

שאלה 13

א. יִפְנוּ – קל (פעל)

פָּנוּ – קל (פעל)

פָּנוּ – פיעל

הִתְפָּנוּ – התפעל

מִפְנֵה – פועל (פָּעַל)

הִפְנוּ – הפעיל

ב. (1) פָּנוּ, הִתְפָּנוּ, הִפְנוּ

(2) משום שהקטע עוסק במתן המלצות / הנחיות והוראות של אנשי החינוך למורים – כיצד לנהוג כדי לעודד תלמידים לבקש עזרה.

שאלה 14

גזרת השלמים	גזרת נחי ע"ו/י	גזרת נחי ל"י/ה
ממריצה (מ-ר-ץ)	מעוררי (ע-ו-ר)	חיקוי (ח-ק-י/ה)
משמשים (ש-מ-ש)	לחוש (ח-ו-ש)	קושי (ק-ש-י/ה)
נמנעים (מ-נ-ע)		

ב. קל (פָּעַל): שניים מתוך – טעייה, למידה, פסילה (פסילה)

פיעל: שניים מתוך – גיחוך, ציון, לגלוג

הפעיל: שניים מתוך – הערה, הורדת (הורדה), הקנטה

שאלה 15

א. הוקמה (קמה) / התפשטה (פשטה) / נועדה (יועדה, מיועדת) / חוו (חווים) / מתנהלים (מנוהלים) / הביאה / הוסיפה (מוסיפה) / מקווה (קיוותה) / יסייעו (מסייעים) / לתכנן / להימנע

הקטע המלא: תנועת "ערבי כישלונות" הוקמה במקסיקו בשנת 2012, ומאז היא התפשטה ברחבי העולם והגיעה אף לישראל. התנועה נועדה להפגיש בין יזמים לאנשי עסקים שחוו כישלונות עסקיים. "ערבי כישלונות" מתנהלים בצורה פשוטה... ליאורה גולומב, שהביאה את התנועה לישראל, אומרת... עוד היא הוסיפה כי היא מקווה שאירועים מסוג זה יסייעו למישהו בקהל לתכנן את המיזם הבא שלו, ולהימנע מטעויות.

ב. תחושת / דימוי / איום / משימות / הבנה / התפתחות / מימוש (התממשות) / יכולת (יכולות) / הכנת / חלופה (תחליף)

הקטע המלא: כולנו מרגישים במהלך החיים תחושת כישלון... ולפגוע בדימוי העצמי שלנו. מקצת מן האנשים אף רואים בכישלון איום של ממש, והם נמנעים מלהתמודד עם משימות שיש סיכוי שייכשלו בהן. ההתגברות על הפחד מכישלון מתחילה בהבנה כי הפחד מכישלון מונע מאיתנו התפתחות אישית ומימוש של היכולת שלנו. אחת השיטות להסרת החשש מכישלון היא הכנת תוכנית מגירה שתשמש חלופה במקרה של כישלון.

שאלה 16

א. קבוצה 1: תשובה - ש-ו-ב

קבוצה 2: מחילה - מ-ח-ל

קבוצה 3: רשיון - ר-ש-י/ה

ב. שמרן, קבלן, בקין

ג. סרטון

ד. רשתית

ה. במשפט (1): סוג הצורן - צורן גזירה; משמעותו - יצירת שם תואר ("אוכל ביתי" = אוכל כמו בבית). במשפט (2): סוג הצורן - צורן נטייה; משמעותו - שייכות / קניין ("ביתי" = הבית שלי).

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon